

PELASTUSTOIMEN MITTARIT

Paula Naumanen
Pelastusopisto

Tausta

Palosuojelurahaston rahoittama Pelastustoimen mittarit -hanke (1.9.-2018-31.12.2019) tuottaa mittariston, jolla arvioidaan pelastuslaitosten toiminnan toteutumista. Mittaristoa käytetään pelastustoimeen kuuluvien toimintojen ja palvelujen arvioinnin, seurannan ja johtamisen apuvälineenä. Hankkeessa hyödynnetään Pelastustoiminen Indikaattorit ja Pelastuslaitosten prosessit -hankkeissa tehtyä pohjatyötä. Mittaristo tehdään tiiviissä yhteistyössä pelastuslaitosten, Kuntaliiton, Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ja sisäministeriön edustajien kanssa.

Tavoite

Pelastustoimen mittarit -hankkeen tavoitteena on tuottaa pelastuslaitoksille mittaristo, jonka avulla ne voivat seurata, arvioida ja kehittää toimintojaan ja palvelujaan sekä niiden laatua.

Menetelmät

Pelastustoimen mittarit -hankkeessa on poimittu Pelastustoimen Indikaattorit -hankkeessa määritellyt mittarit ja selvitetty niiden saatavuus. Mittareiden ja suoritteiden valinta, painokertoimet ja laskentakaavat on tehty kevään 2019 aikana Excel-pohjalle. Mittaristo testataan kahden toiminnoiltaan erilaisen pelastuslaitoksen osalta Prontosta saatavilla luvuilla. Kun mittaristo todetaan toimivaksi, jokaiselle pelastuslaitokselle tehdään oma mittaristo sen omilla tiedoilla. Kaikkien pelastuslaitosten tietojen pohjalta kootaan yhteenveto valtakunnallisella tasolla.

Mittareista muodostuu tulokortti (Kuva 1), joka kuvaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta, joka koostuu palvelukyvyistä, tuottavuudesta, taloudellisuudesta sekä vaikutuksista asiakkaissa. Kukin kohta koostuu lukuisista yksittäisistä mittareista ja niiden taustalla olevista suoritteista. Lähtötilanteena on vuosi 2017, jolloin indikaattorit saavat luvun 100. Siihen verrataan tilannetta vuosilta 2014-2016 ja 2018 sekä sen jälkeen tulevia vuosia. Tulokortissa yhteiskunnallinen vaikuttavuus, tuloksellisuus, palvelukyky, tuottavuus, taloudellisuus ja vaikutukset asiakkaissa muodostuvat indikaattoreista. Kukin indikaattori koostuu pelastustoiminnan ydinprosesseista (pelastustoiminta, onnettomuuksien ehkäisy, ensihoitopalvelut, turvallisuuspalvelut), jotka saavat arvoja 1 ja 5 väliltä. Jokainen ydinprosessi koostuu useista mittareista, ja yksittäinen mittari voi koostua yhdestä tai useammasta tilastotiedosta.

Tuottavuuden ja taloudellisuuden laskemisessa tarvitaan painotettuja suoritteita. Suoritteiksi on valittu sellaiset, joihin on mahdollista vaikuttaa pelastustoimen toimilla. Jokaiselle suoritteelle on annettu painokerroin. Tuottavuus muodostuu painotettujen suoritteiden ja toteutuneiden henkilötyövuosien suhteesta ja taloudellisuus painotettujen suoritteiden ja käytettyjen eurojen suhteesta.

Tulokset

Hankkeen tuloksena muodostuu tulokortti, joka toimii Excelillä. Se laskee Prontosta saatujen tietojen pohjalta painotetut suoritteet ja indikaattorit kullekin pelastuslaitokselle erikseen ja summaa ne yhteen, jolloin saadaan pelastuslaitoskohtaiset arvot. Pelastuslaitoskohtaisten tulokorttien pohjalta kootaan valtakunnallinen tulokortti. Tulokortit valmistuvat vuoden 2019 aikana ja ovat sen jälkeen käytettävissä.

	2017 Toteuma	2018 Toteuma
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus (ind)	100,0	106,1
Tuloksellisuus (ind)	100,0	106,4
Palvelukyky (ind)	100,0	110,3
Pelastustoiminta (1-5)		
Onnettomuuksien ehkäisy (1-5)		
Ensihoitopalvelut (1-5)		
Tuottavuus (ind)	100,0	105,6
Pelastustoiminta (1-5)		
Turvallisuuspalvelut (Onnettomuuksien ehkäisy + varautuminen (1-5))		
Taloudellisuus (ind)	100,0	116,1
Pelastustoiminta (1-5)		
Turvallisuuspalvelut (Onnettomuuksien ehkäisy + varautuminen (1-5))		
Vaikutukset asiakkaissa (ind)	100,0	89,2
Pelastustoiminta (1-5)		

Kuva 1. Esimerkki pelastustoimen tulokortista (luvut esimerkkejä)

Vaikutukset

Tulokortti kuvaa keskeiset pelastustoimen toimet ja palvelut sekä niiden kehittymisen suunnan. Tulokortin avulla pelastuslaitokset pystyvät seuraamaan, johtamaan ja kehittämään toimintaansa sekä parantamaan suorituksiaan, mikä heijastuu myönteisesti asiakastyytyväisyyteen, tuloksellisuuteen, taloudellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Valtakunnallinen tieto tukee pelastustoimen johtamista, koulutuksen ja tutkimuksen kohdistamista sekä antaa tietoa päätöksentekijöille pelastustoimen ohjaamiseen.

Jatkohaasteet

Prontosta saatavista tiedoista saadaan muodostettua mittaristo, jolla päästään pelastustoiminnan seuraamisen ja kehittämisen alkuun. Hankkeessa on tehty listaa muista tarpeellisista mittareista. Jatkohaasteena onkin kehittää uusia mittareita ja täydentää niillä tässä hankkeessa kehitettävää mittaristoa. Mittareita tarvitaan varautumisen, öljyntorjunnan, kansainvälisen toiminnan, TKI-toiminnan sekä henkilöstön osaamisen, työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden kuvaamiseen. Lisäksi tarvitaan tietoa asiakas- ja yhteistyökumppaneiden tyytyväisyydestä sekä pelastuslaitosten sisäisten prosessien toimivuudesta.